
Camins tradicionals i mobilitat no motoritzada al Pirineu: el repte de la conservació

En els moments de desconfinament, especialment en aquells que coincidien amb períodes de vacances, els camins tradicionals han esdevingut per a molta gent un atractiu turístic de primer ordre. Ara bé, la restitució de la funcionalitat original de la xarxa històrica de camins del Pirineu (camins de bast o de ferradura, senders i corriols), adaptada a les noves necessitats de mobilitat alternativa, no motoritzada, especialment en l'àmbit del turisme rural, passa, necessàriament, per la seva conservació i millora. Una tasca que han d'assumir, en bona mesura, ens locals amb molts pocs recursos econòmics i humans. Sigui com sigui, la conservació dels camins al Pirineu es caracteritza per una migradesa de recursos, que s'arrossega des de la crisi financera del 2008 i que ara, amb la crisi sanitària i econòmica derivada de la COVID-19, es pot accentuar encara més.

En aquest context, com ho fem per conservar els camins? D'entrada, no existeixen fórmules que n'assegurin una solució, però volem apuntar alguns criteris d'actuació que poden ajudar els propietaris públics d'aquesta infraestructura de naturalesa històrica. Un primer aspecte que cal tenir en compte, i alhora fonamental, és el coneixement de l'estat real d'utilització dels camins, tant des de l'òptica de la freqüentació com de les incidències, ja que això facilitarà el tipus d'actuació necessària per a cada secció o tram de camí. L'estabilitat dels equips de treball professionalitzats –brigades– per part dels consells comarcals, el Conselh Generau d'Aran i els espais naturals protegits, és bàsica per tal d'abordar adequadament les necessitats del viari tradicional, i en el cas d'aprofitar plans d'ocupació, cal que s'acompanyin d'accions formatives específiques en l'àmbit de la camineria i de la tècnica de la pedra

en sec dels camins. No podem oblidar, tampoc, la línia d'ajuts que impulsa l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA) des de l'any 2014 per facilitar l'ús públic dels camins, adreçada als consells comarcals i al Conselh Generau d'Aran, per dur a terme accions de conservació en la xarxa senyalitzada de camins.

D'altra banda, en els darrers anys han sorgit moviments, pràctiques i mètodes que, a través de l'associacionisme, l'apadrinament o els camps de treball amb voluntariat, entre d'altres, han intervingut decisivament en la conservació i en la difusió turística dels camins tradicionals, amb la col·laboració o el coneixement dels ajuntaments. Aquest és el cas de les iniciatives el Cinquè Llac (premi de Turisme Responsable de Catalunya), Gratitude Pallars, Boscos de Muntanya, Ramat de Camins o Museu de Camins. El suport a aquestes iniciatives és important, no només pel que fa a les tasques de manteniment, imprescindibles perquè puguin desenvolupar, entre d'altres, funcions turístiques, sinó com a altaveu de la importància que tenen els camins en àmbits com ara les activitats agropecuàries tradicionals, la salut, l'esport, la protecció civil, la gestió del medi natural o la interpretació del patrimoni.

Carlos Guàrdia Carbonell